

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

Українці мають вибирати політичні програми

В українських передвиборних кампаніях переважають бруд і провокації, бо їх побудовано не навколо аналізу політичних програм кандидатів, а навколо їхніх особистостей. Політичні програми в Україні далекі від демократичних норм, оскільки не містять детального плану та кошторису досягнення задекларованих цілей. Про шляхи поліпшення ситуації йшлося на круглому столі "Вплив якості партійних програм на якість політичної конкуренції", який відбувся в МЦПД 15 жовтня 2004 року

У демократичних країнах програма важливіша за особистість

Вибори є засобом виявлення ставлення громадян до державної політики: підтримують наявну політику чи потрібні зміни курсу. В українських виборах такий підхід цілковито не впроваджують: питання "державної політики" підміняють питанням "влади" з відповідним обговоренням особистості кандидата, а не його політики. Щоб пересічні громадяни могли мати своє уявлення про майбутню політику того чи іншого кандидата, необхідно чітко й доступно представити її громадянам. Тоді опоненти матимуть змогу зазначити хиби запропонованих дій, а незалежні аналітики зможуть визначити можливі наслідки. За відсутності дії таких принципів в Україні виборці змушені орієнтуватися винятково на витвори політтехнологів.

На Заході політики дуже уважно ставляться до якості власних програм – інакше аналітики суперника або незалежні аналітики мають шанс політично знищити кандидата. Політтехнологи виконують додаткову, а не замісну функцію, працюючи поверх аналізу партійних програм, як своєрідний другий ешелон боротьби. Якщо нормальну схему порушено й аналіз політичних програм підмінено політтехнологіями, вибори не виконують однієї з важливих функцій виявлення ставлення громадян до політики. Влада так і не знає, які зміни політики необхідно провести та чи будуть вони підтримані, а чи зустрінуть опір.

Фаворити президентської кампанії 2004 року – Ющенко та Янукович – мають майже схожі політичні програми, у яких одноголосно лунають заклики про

зниження податкового тиску, створення нових робочих місць, підвищення пенсій і зарплат, соціальний захист тощо. Проте жодних шляхів досягнення цілей, жодного аналізу причин невдач попередніх реформ, жодного обрахунку затрат державних коштів на впровадження запропонованої політики немає.

Водночас у полі зору відсутні важливі реформи: адміністративна (система ухвалення державних рішень), судова, пенсійна, корпоративного управління, житлово-комунального господарства.

Виборча кампанія має спиратися на програми

У демократичних країнах докладно розроблені програми – головний об'єкт уваги експертів, журналістів, політичних опонентів і самих учасників кампанії. Вони породжують критику, обговорення, аналітику, задають рамку передвиборної дискусії, роблячи її конструктивною, впорядкованою та професійною. Це знижує потребу впровадження кампанії за допомогою компромату, негативної реклами тощо, хоча такі методи також застосовують. Утім, ця лінія не домінує.

Робота над програмами мобілізує команди експертів, шліфує їхні професійні навички. Велика частина інформації щодо політики, здебільшого діючої адміністрації виходить на публіку, роблячи середовище творення політики прозорішим.

Програми допомагають виборцям зрозуміти, яким насправді є кандидат, якими орієнтовно будуть його кроки, якщо він здобуде перемогу; власне, окреслюють основні наміри його політики. У пресі виникають дискусії щодо того, як зміниться

економіка держави, чи поліпшиться охорона здоров'я, як вирішуватимуться питання рівності й бідності, чи буде знайдено баланс між безпекою та свободою, промисловістю та екологією. Таким чином виборці під час голосування мають раціональну основу для висновків, їхній вибір є свідомішим.

Програми у виборах: приклад США

"План для Америки" Джона Керрі та "План безпечнішого світу й перспективнішої Америки" Джорджа Буша побудовано довкола схожих проблем, але рішення і підходи до їх розв'язання відрізняються. Програми займають десятки сторінок і є зразками детально розроблених планів дій, які має намір впроваджувати кандидат, здобувши перемогу на виборах.

Програма Дж. Керрі складається з 15 розділів: Діти і родини, Громадянські права, Економіка, Освіта, Енергетика, Довкілля, Охорона здоров'я, Внутрішня безпека, Національна безпека, Національна служба, Сільська Америка, Сильніші спільноти, Наука і технології, Ветерани, Жінки. Усі розділи мають однакову структуру: вони відкриваються позитивним загальним твердженням – похвалою країні чи американцям загалом, що має показати спільну ціннісну основу кандидата і виборців, а також патріотизм і гордість за країну.

Далі йде загальне формулювання проблеми. У тексті програми Дж. Керрі трапляються прямі обвинувачення чинного президента Дж. Буша та його адміністрації у діях чи бездіяльності, що до неї призвели, або ж зазначено допущені помилки без зазначення того, хто їх припустився. Після цього в загальних рисах викладено серію дій, які здійснять Дж. Керрі та майбутній віце-президент Джон Едвардс. Інколи зазначають заслуги, які мав упродовж своєї політичної кар'єри Джон Керрі у вирішенні проблеми, про яку йдеться; таким чином демонструють його компетентність і зацікавленість у вирішенні проблеми, наголошують його професійне минуле.

Надалі визначені завдання проаналізовано детальніше, вужче сформульовано проблему та кроки майбутнього президента. Зазвичай це три-п'ять завдань, до кожного з яких призведуть достатньо детально виписані дії. Так складено кожний з 15 розділів.

Таким чином, платформа кандидата становить низку вкладених одне в одне проектів програм і рішень проблем різного рівня, які здійснюватиме кандидат у разі своєї перемоги. Програма засвідчує детальне знання наявних проблем та обґрунтовані пропозиції щодо їхнього

вирішення. Наприклад, використано статистику, економічні обрахунки та прогнози результатів пропонуваніх рішень, а самі формулювання проблеми не загальні, а точкові – вузько окреслені. Такий підхід до укладання програми створює ефект досить компетентного, "обізнаного кандидата" і свідомого нагальних проблем, такого, який точно знає, що має робити.

Програма Джорджа Буша також детальна, але інша за формою подання; тематика основних проблем та сама. Програма Буша приділяє більше уваги досягненням чинного президента за час його

перебування на посаді, наголошуючи, що всі завдання та кроки є продовженням уже здійснених активних і вдалих зусиль, отриманих позитивних результатів.

Докладніше з програмами кандидатів на посаду президента США можна ознайомитися на інтернет-сторінках кандидатів за адресами <http://www.georgewbush.com/> та <http://www.johnkerry.com/>. ■

За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до Петра Удовенка за тел. (044) 216-9883 та електронною поштою pudovenko@icps.kiev.ua.

Майбутнє транспорту в Києві визначаємо зараз

7 жовтня 2004 року МЦПД і депутатська група Київської міської ради "Європейська столиця" провели круглий стіл "Бачення ринку транспортних послуг у майбутньому Києві". Його мета – вироблення спільного бачення майбутнього української столиці, незалежний аналіз стану ринку транспортних послуг Києва та виявлення позицій зацікавлених сторін щодо наявних проблем і можливих способів їх вирішення

Круглий стіл був однією з небагатьох нагод почути думки всіх зацікавлених сторін щодо проблем транспорту в Києві та узгодити подальші дії. Для обговорення було сформовано чотири робочі групи, що представляли органи влади, надавачів транспортних послуг, незалежних експертів і споживачів.

Спільні позиції учасників обговорення

На думку представників всіх груп, мета реформування транспортного ринку – надання якісних послуг мешканцям міста та створення рівних умов для всіх учасників ринку транспортних перевезень. Проблемами ринку транспортних послуг більшість учасників вважають низький рівень якості транспортних послуг (збільшення кількості ДТП, зношення рухомого складу, нерегулярність перевезень тощо) та хиби в плануванні й управлінні транспортним комплексом міста.

Основна спроба вирішення проблем ринку – залучення приватних перевізників – також має хиби, серед яких представники груп найчастіше називали зниження пропускної спроможності транспортної інфраструктури та збільшення проблем.

Усі учасники обговорень наголосили на необхідності кращого адміністрування та виконання наявних програм реформування й розвитку транспортного комплексу міста. Серед заходів поліпшення ситуації

найчастіше називали вивільнення центру міста від транспортних потоків, штрафування та евакуацію автомобілів-порушників.

Акценти різних груп

Представники групи органів влади акцентували увагу на необхідності беззбиткового надання транспортних послуг і підвищенні тарифів як основного заходу досягнення цієї мети. У групі підприємств, що надають послуги, велику увагу приділяли проблемам вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює їхню діяльність. Експерти наголошували на необхідності розроблення єдиного бачення ринку транспортних послуг і його розвитку, що, на їхню думку, досі відсутнє. Громадяни акцентували увагу на необхідності збільшення ролі громадського транспорту, оскільки, на їхню думку, його частка у структурі транспортних перевезень у місті не виправдано скорочується.

Розбіжності в позиціях груп

Очевидних розбіжностей щодо проблем і мети розвитку ринку транспортних послуг не було зафіксовано, окрім розбіжності між органами влади та споживачами послуг щодо оцінки успішності політики розвитку транспортного комплексу міста.

Критика одних груп іншими

Критика лунала переважно в бік групи органів влади. Перевізники критикували

чиновників за незадовільне регулювання ринку, споживачі – за зменшення ролі громадського транспорту, експерти – за неякісне планування та управління транспортним комплексом.

Запропоновані кроки

- Обмежити рух у центрі міста.
- Збільшити роль громадського транспорту.
- Забезпечити ефективніше адміністрування та дотримання наявних законів і правил на ринку транспортних послуг.
- Забезпечити беззбитковість підприємств транспортного комплексу.
- Поліпшити регулювання на ринку: запровадити прозоріші й чіткіші правила відносин між замовником транспортних послуг (містом) і виконавцями послуг.

У вересні-листопаді 2004 року МЦПД за участі депутатської групи Київської міської ради "Європейська столиця" проводить серію круглих столів для вироблення спільного бачення майбутнього української столиці, головне завдання яких – публічне обговорення наявних проблем та їхніх причин, вироблення узгодженого бачення способів їх вирішення та конкретних заходів. Проведений круглий стіл є другим у серії обговорень з вироблення спільного бачення майбутнього української столиці. ■

За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до Володимира Гната за тел. (044) 236-4116 та електронною поштою vhnat@icps.kiev.ua. Докладніше про висновки робочих груп читайте у звіті про круглий стіл за адресою <http://www.icps.kiev.ua/library.html?24>.

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеним до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua, тел.: (044) 236-5464, факс: (044) 236-4668. Архів **вісника центру** зберігається за адресою <http://visnyk.icps.kiev.ua/>
Редактор **вісника центру** Євген Шульга (shulha@icps.kiev.ua), тел.: (044) 236-4477. Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.